

NYNORSK REGELBOK

NORSKnytt

NYNORSK REGELBOK

TILPASSA NY NYNORSK RETTSKRIVING FRÅ AUGUST 2012

SUBSTANTIV

Ordklassen substantiv omfattar to underklassar:

- A. **Fellesnamn**, som viser til ein gjenstand, eit vesen eller eit omgrep.
- B. **Eigennamn**, som viser til eit individ, eit bestemt eksemplar eller ein stad.

Vi skriv eigennamna med stor bokstav. Nesten alltid er skrivemåten den same på bokmål og nynorsk. Nokre få unntak finst. Legg spesielt merke til desse stadnamna: **Alpane**, **Austerrike**, **Austlandet**, **Daudehavet**, **Filippinane**, **Golfstraumen**, **Kanariøyane**, **Midtausten**, **Noreg** og **Raudehavet**.

Fellesnamna blir delte inn i grupper etter kjønn. Vi skil mellom

- Hankjønnsord (*maskulinum*)
- Hokjønnsord (*femininum*)
- Inkjekjønnsord (*nøytrum*)

Ein del substantiv har valfritt kjønn, slik at dei for eksempel kan vere anten hankjønnsord («ein klasse») eller hokjønnsord («ei klasse»). Du kan ikkje la eit ord veksle mellom å vere hankjønnsord og hokjønnsord i den same teksten.

Det er lurt å lære seg **hovudreglane for bøyning av substantiv**, for då slepp du å slå opp i ordboka så ofte. Legg merke til at inkjekjønnsord i ubunden form har heilt lik skrivemåte i eintal og fleirtal:

TABELL 1: SUBSTANTIV	Eintal		Fleirtal	
	Ubunden form	Bunden form	Ubunden form	Bunden form
Hankjønnsord	(ein) stol	stolen	(fleire) stolar	(alle) stolane
Hokjønnsord	(ei) jente	jenta	(fleire) jenter	(alle) jentene
Inkjekjønnsord	(eit) tre	treet	(fleire) tre	(alle) trea

Nokre hankjønnsord er det mogleg å bøye som hokjønnsord i fleirtal (**bunader/bunadene**), på den same måten som nokre hokjønnsord kan få bøyingsendingar som hankjønnsord (**øyar/øyane**).

For hokjønnsorda finst det eitt viktig unntak frå hovudmønstret. Hokjønnsord som endar på **-ing** i ubunden form eintal, får hankjønnsendingane **-ar** og **-ane** i fleirtal:

TABELL 2: UNNTAK	Eintal		Fleirtal	
	Ubunden form	Bunden form	Ubunden form	Bunden form
Hokjønnsord på -ing	(ei) dronning	dronninga	dronningar	dronningane
	(ei) forteljning	forteljninga	forteljingar	forteljingane
	(ei) kjerring	kjerringa	kjerringar	kjerringane

Ei lita gruppe hankjønnsord følgjer ikkje hovudmønsteret for bøyning. Dei fem øvste substantiva i tabellen nedanfor følgjer likevel eit mønster: Dei har vokalskifte og hokjønnsendingar i fleirtalsformene. Dei fem nedste hankjønnsorda er uregelrette og må puggast kvar for seg.

TABELL 3: HANKJØNNSORD	Eintal		Fleirtal	
	Ubunden form	Bunden form	Ubunden form	Bunden form
Hankjønnsord med vokalskifte	(ein) bror	broren	brør	brørne
	(ein) son	sonen	søner	sønene
	(ein) bonde	bonden	bønder	bøndene
	(ein) fot	foten	føter	føtene
	(ein) nagl	naglen	negler	neglene
Uregelrette hankjønnsord	(ein) far	faren	fedrar	fedrane
	(ein) mann	mannen	menn	mennene
	(ein) feil	feilen	feil	feila
	(ein) sko	skoen	sko (el. skor)	skoa (el. skorne)
	(ein) ting	tingen	ting	tinga

Også nokre av hokjønnsorda har eit uregelrett bøyingsmønster. Her er dei viktigaste:

TABELL 4: HOKJØNNSORD	Eintal		Fleirtal	
	Ubunden form	Bunden form	Ubunden form	Bunden form
Uregelrette hokjønnsord	(ei) dotter	dottera	døtrer	døtrene
	(ei) mor	mora	mødrer	mødrene
	(ei) syster	systema	systerer	systrene
	(ei) ku	kua	kyr	kyrne
	(ei) hand	handa	hender	hendene

S-genitiv

S-genitiv er i bruk også på nynorsk, men sjeldnare enn i bokmål. På nynorsk brukar vi s-genitiv ...

- ved særnamn («*Ibsens skodespel*», «*Noregs land*», «*Oslos innbyggjarar*»)
- ved fellesnamn i ubunden form («*i manns minne*», «*på kvinners vis*»)
- i uttrykk for tid og mål («*ei vekes tid*», «*eit års arbeid*», «*ein femkilos torsk*»)

I hovudsak er det fire måtar å skrive om s-genitivane på:

Framgangsmåte	Formulering på bokmål	→ Formulering på nynorsk
1. Bruk preposisjonar	<i>bygdas folk, kommunens vedtak</i>	<i>folket i bygda, vedtaket til kommunen</i>
2. Lag samansette ord	<i>Stortingets vedtak, skolens bibliotek</i>	<i>stortingsvedtaket, skulebiblioteket</i>
3. Bruk <i>sin/si/sitt/sine</i>	<i>bondens traktor, Knuts sykkel</i>	<i>bonden sin traktor, Knut sin sykkel</i>
4. Lag leddsetningar	<i>Han sa beløpets størrelse.</i>	<i>Han sa kor stort beløpet skulle vere.</i>

VERB

Verb seier noko om

- ei handling («å springe», «å lese», «å slå»)
- ein tilstand («å sove», «å leve», «å vere»)
- ei endring («å vekse», «å døy»)

Vi bøyer verb i ulike tider. Det er blitt vanleg å skilje mellom presenssystemet (til venstre) og preteritumssystemet (til høgre). Når vi skriv ei forteljing om notid, brukar vi presenssystemet. Når vi skriv ei forteljing som er tidfesta ein gong i fortida, brukar vi preteritumssystemet:

Presens	går
Presens perfektum	har gått
Presens futurum	skal gå
Presens futurum perfektum	skal ha gått

Preteritum	gjekk
Preteritum perfektum	hadde gått
Preteritum futurum	skulle gå
Preteritum futurum perfektum	skulle ha gått

Oppslagsordet i ordlistene er alltid infinitivsforma, altså den ubøyde forma av verbet («le», «skjelve», «tenkje»). Papiroardlistene fortel oss korleis vi bøyer verb *a verbo*. Altså får vi vite bøyingsmønsteret for dei tre hovudformene av verbet: *presens*, *preteritum* og *presens perfektum*. I den digitale utgåva av Nynorskordboka (www.nynorskordboka.no) får du for kvart verb heile bøyingsmønsteret også for *imperativ*, *perfektum partsipp* og *presens partisipp*.

I nynorsk kan du velje om du vil bruke **infinitivsendinga -a** eller **-e**. I denne minigrammatikken brukar vi infinitiv på **-e**, akkurat som på bokmål. Same kva du vel, er det viktig å vere konsekvent i ein og same tekst.

Svake verb er verb som har ending i preteritum (*kasta*, *reiste*, *levde*, *kjørde*, *fortalde*, *nådde*). Som regel har desse verba ikkje vokalskifte.

Dei fleste nynorske verba er **a-verb**. Dei har endinga **-ar** i presens og **-a** i preteritum og perfektum partsipp. Hugs på at nesten alle dei verba som i bokmål sluttar på **-et** i preteritum, blir til a-verb på nynorsk:

**TABELL 5:
A-VERB**

Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
å hoppe	hopp ar	hopp a	har hopp a
å kaste	kast ar	kast a	har kast a
å snakke	snakk ar	snakk a	har snakk a

E-verb har endinga **-er** i presens. I preteritum får dei endinga **-te** eller **-de**:

**TABELL 6:
E-VERB**

Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
å kjøpe	kjøp er	kjøp te	har kjøp t
å lære	lær er	lær te	har lær t
å sende	send er	send e	har send t

Kan vi vite om vi skal bruke preteritumsendinga **-te** eller **-de** i eit e-verb?
 Ja, det finst hugsereglar! E-verb med stamme som endar på **f, l, s, k, p, t** eller **r** (konsonantane i **FLASKEPOSTAR**), får endinga **-te** i preteritum og **-t** perfektum partisipp (tre**fte**/tre**ft**, hjel**pte**/hjel**pt**, heit**te**/heit**t**, not**erte**/not**ert**).
 E-verb med stamme som endar på **d, v** eller **g** (konsonantane i **V-DAG**), får endinga **-de** eller **-dde** i preteritum (byg**de**, lev**de**, arbeid**de**, greid**de**).

J-verb har **-je** i infinitiv og inga ending i presens slik som dei sterke verba. Som ein hovudregel har desse verba vokalskifte i preteritum og perfektum partisipp:

**TABELL 7:
J-VERB**

Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
å fortelje	fortel	fortalde	har fortalt
å setje	set	sette	har sett
å spørje	spør	spurde	har spurt
å velje	vel	valde	har valt

Kortverb er verb som berre har éi staving i infinitiv og som endar på rotvokalen. Dei har endinga **-r** i presens, **-dde** i preteritum og **-dd** i perfektum partisipp:

**TABELL 8:
KORTVERB**

Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
å bu	bur	budde	har budd
å nå	når	nådde	har nådd
å tru	trur	trudde	har trudd

Nokre av dei aller vanlegaste verba, **st-verba**, har **-st** i alle former. Dette er verb som har aktiv tyding, og dei må ikkje forvekslast med passivformene av andre verb («*det måtte kjørast vatn*»)

**TABELL 9:
ST-VERB**

Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
å finnast	finst	fanst	har funnest
å møtast	møtest	møttest	har møtst
å synast	å synest	syntest	har synst
å treffast	treffest	treftest	har trefst

Ei lita gruppe **uregelrette svake verb** blir bøygd annleis enn både a-verb, e-verb, j-verb og kortverb. Det er snakk om mykje brukte verb, så du bør pugge bøyingsmønsteret:

**TABELL 10:
UREGELRETTE
VERB**

Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
å eige	eig	eigde	har eigd
å gjere	gjer	gjorde	har gjort
å leggje	legg	la	har lagt
å seie	seier	sa	har sagt
å vite	veit	visste	har visst
å kunne	kan	kunne	har kunna
å skulle	skal	skulle	har skulla
å vilje	vil	ville	har villa

Sterke verb har berre ei staving i preteritumsformene – og berre ei staving i presensformene. Så godt som alle sterke verb har vokalskifte, men det finst mange fleire verb enn dei som er førte opp i lista nedanfor. Derfor er det ein god vane å slå opp mange verb i ordlista når ein les korrektur.

TABELL 11:
STERKE
VERB

Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
å be	ber	bad	har bedt
å bere	ber	bar	har bore
å binde	bind	batt	har bunde
å bite	bit	beit	har bite
å bli	blir	blei	har blitt
å by	byr	baud	har bode
å dra	drar	drog	har dratt
å drikke	drikk	drakk	har drukke
å ete	et	åt	har ete
å falle	fell	fall	har falle
å finne	finn	fann	har funne
å fly	flyg	flaug	har floge
å fryse	frys	fraus	har frose
å få	får	fekk	har fått
å gi	gir	gav	har gitt
å gli	glir	gleid	har glidd
å gråte	græt	gret	har gråte
å gå	går	gjekk	har gått
å halde	held	heldt	har halde
å kome	kjem	kom	har kome
å la	lèt	lét	har late
å leggje	legg	la	har lagt
å lese	les	las	har lese
å liggje	ligg	låg	har lege
å sitje	sit	sat	har sete
å sjå	ser	såg	har sett
å skjere	skjer	skar	har skore
å skrike	skrik	skreik	har skrike
å skrive	skriv	skreiv	har skrive
å skyte	skyt	skaut	har skote
å slå	slår	slo	har slått
å sove	søv	sov	har sove
å springe	spring	sprang	har sprunge
å stele	stel	stal	har stole
å stå	står	stod	har stått
å ta	tar	tok	har tatt
å vekse	veks	vaks	har vakse
å vere	er	var	har vore
å verte	vert	vart	har vorte
å vinne	vinn	vann	har vunne

Parverb

Nokre verb har både svak og sterk bøyning. Dei sterke verba er intransitive (einverdige) og tek ikkje objekt. Dei svake verba er transitive (toverdige) og tek objekt. Her er nokre eksempel:

- å liggje – ligg – låg – har lege (Boka låg på bordet.)
- å leggje – legg – la – har lagt (Han la boka på bordet.)
- å sleppe – slepp – slapp – har sloppe (Elevane slapp unna snøraset.)
- å sleppe – slepper – sleppte – har sleppt (Læraren sleppte elevane ut.)
- å fryse – frys – fraus – har frose (Dei fraus under heile skituren.)
- å fryse – fryser – fryste – har fryst (Dei fryste ned blåbæra.)
- å sitje – sit – sat – har sete (Dei sat lenge framfor tv-en.)
- å setje – set – sette – har sett (Dei sette seg ned i sofaen.)

Presens partisipp

I nynorsk får presens partisipp endinga **-ande**:

- Veslesyster sprang **gråtande** heim.
- Ungdommane blei **sitjande** og diskutere sluttspellet.
- Motorsyklane kom **buldrande** gjennom kyrkjedøra og forstyrra nok presten.
- Opposisjonsleiaren gledde seg over **glitrande** meiningsmålingar.

Samsvarsbøyning

Perfektum partisipp oppfører seg på den same måten som adjektiv når vi skriv setningar:

- Han hadde med seg ein **spissa** blyant i pennalet.
- Det var eit **tenkt** tilfelle.
- Ho forstod ikkje kvifor **dømde** forbrytarar skulle få røyste i folkeavstemminga.

TABELL 12: EIGEDOMSORD	Hankjønn	Hokjønn	Inkjekjønn	Fleirtal
Adjektiv:	ein <i>stor</i> gut	ei <i>stor</i> jente	eit <i>stort</i> hus	<i>store</i> born
Perfektum partisipp	ein <i>skreven</i> roman	ei <i>skreven</i> bok	eit <i>skrive</i> brev	<i>skrivne</i> vitsar

Bokmål har samsvarsbøyning av adjektiv, men ikkje full samsvarsbøyning for perfektum partisipp. På nynorsk bøyer vi både adjektiv og perfektum partisipp i samsvar med substantivet når dei står etter hjelpeverba *vere*, *verte* og *bli*:

- *Romanen* er **skreven** av Lars Mæhle.
- *Boka* vart **skreven** av ein polititar.
- *Brevet* er **skrive** av ein elev.
- *Vitsane* i kransekaka **blir skrivne** av folk med mykje humor.

Det kan vere vanskeleg å halde styr på alle bøyingsendingane ved samsvarsbøyning. Den digitale utgåva av Nynorskordboka gir svært god hjelp, for der står bøyingsmønsteret til alle nynorskord.

ADJEKTIV

Adjektiv seier noko om

- substantiv («*ein **høg** gut*», «*dei **tjukke** og **tunge** bøkene*», «*den **femte** jenta*»)
- pronomen («*ho er **snill***», «*dei er **sintare** enn før*»)

Ordenstala er ei spesiell gruppe adjektiv. Når ordenstala står aleine, kan vi av og til velje om vi vil skrive dei med siffer eller bokstavar. Dersom vi brukar adjektiv til å lage samansette ord, må vi bruke bindestrek når vi skriv ordenstalet med siffer, men ikkje når vi skriv med bokstavar:

- *Borna mine går i 3., 6. og 9. klasse.*
- *Eg går i niande klasse, og niandeklassen min er den beste i heile verda.*
- *Dei nye 8.-klassingane var overalt i skulegarden.*
- *Ho forelska seg ofte i tiandeklassingar med mørkt hår.*

Vi gradbøyer adjektiva når vi samanliknar. Dei adjektiva som på bokmål blir gradbøygde med endingane **-ere** og **-est**, får endingane **-are** og **-ast** på nynorsk:

TABELL 13:
GRADBØYING

Positiv	Komparativ	(ending)	Superlativ	(ending)
dårleg	dårlegare	-are	dårlegast	-ast
heldig	heldigare	-are	heldigast	-ast
høg	høgare	-are	høgast	-ast
snill	snillare	-are	snillast	-ast
treig	treigare	-are	treigast	-ast

Nokre adjektiv – særleg dei med mange stavingar – gradbøyer vi ved å bruke **meir** og **mest**:

TABELL 14:
MEIR/MEST

Positiv	Komparativ	Superlativ
framand	meir framand	mest framand
interessant	meir interessant	mest interessant
komplisert	meir komplisert	mest komplisert
skuffa	meir skuffa	mest skuffa

Nokre adjektiv får uregelrett bøying, akkurat som på bokmål. Legg merke til at skrivemåten av og til kan vere litt ulik på bokmål og nynorsk:

TABELL 15:
UNNTAK

Positiv	Komparativ	Superlativ
få	færre	færrast
lang	lengre	lengst
gammal	eldre	eldst
vond	verre	verst
mange	fleire	flest
mykje	meir	mest
god	betre	best

Samsvarsbøying inneber at adjektivet blir bøygd i kjønn og tal i samsvar med substantivet det står til. Hovudmønsteret er at adjektiva får **t**-ending når dei står til inkjekjønnsord, og **e**-ending når dei står til fleirtalsformer:

Adjektiv som endar på vokal eller diftong, får endinga **-tt** i inkjekjønn:

TABELL 16:
SAMSVAR

Hankjønn/hokjønn	Inkjekjønn	Fleirtal
ein stor sofa	eit stort tt bord	store bokhyller
ei trygg kvinne	eit trygt t barn	trygge menneske
ein god spelar	eit godt t brød	gode matrettar
ein stor villa	eit stort tt slott	store bygningar

Adjektiv som endar på vokal eller diftong, får endinga **-tt** i inkjekjønn:

TABELL 17:
-TT

Hankjønn/hokjønn	Inkjekjønn	Fleirtal
ein blå bil / ei blå dokke	eit blått tt slott	blå bygningar
ein ny unge	eit nytt tt barn	nye born
ei snau veke	eit snautt tt døgn	snaue tre døgn
ein brei veg	eit breitt tt bord	breie vegar

Adjektiva **liten** og **eigen** har egne former i alle kjønn:

TABELL 18:
LITEN/EIGEN

Hankjønn	Hokjønn	Inkjekjønn	Fleirtal
ein liten feil	ei lita øy	eit lite barn	små hus
ein eigen veg	ei eiga hytte	eit eige rom	eigne fantasiar

Nokre adjektiv får inga ending i inkjekjønn:

- adjektiv som endar på -leg eller -ig (*eit dødeleg slag, eit gjerrig menneske*)
- nasjonalitetsord (*eit norsk flagg, eit indisk skip*)
- fleirstavingsord som endar på -sk (*eit fantastisk menneske, eit humanistisk fag*)

An-be-het-else-ord

Ord som byrjar med forstavingane **an-** og **be-**, er nesten alltid lånnord som vi har fått frå tysk. I det nynorske skriftspråket prøvde ein lenge å unngå desse orda, og det same gjaldt bokmålsord med endestavingane **-het** og **-else**. I dag er det opna for nokre slike ord i nynorsk, for eksempel *angrep, beskjed, nyheit* og *følelse*. Ver likevel på vakt når du vil bruke an-be-het-else-ord:

- Skriv *rekne med* for **anta**, *ymte om* for **antydde**, *bruke* for **anvende**.
- Skriv *styrar* for **bestyrer**, *frigjering* for **befrielse**, *grunningving* for **begrunnelse**.
- Skriv *rettferd* for **rettferdighet**, *fridom* for **frihet**, *kjærleik* for **kjærlighet**.
- Skriv *hending* for **hendelse**, *undersøking* for **undersøkelse**, *utsetjing* for **utsettelse**.

PRONOMEN

Pronomen er ord vi brukar i staden for substantiv. Det er vanleg å dele ordklassen inn i fire hovudgrupper:

- personlege pronomen («eg», «deg», «vi» ...)
- reflektivt pronomen («seg»)
- resiproke pronomen («einannan» og «kvarandre»)
- spørjepronomen («kven» og «kva»)

Bokmål har ei femte undergruppe, ubestemt pronomen, som inneheld ordet «man». Nynorsk manglar denne undergruppa, så vi må finne andre løysingar:

Bokmål	Nynorsk
<p>Man vet ikke hvorfor dinosaurane forsvant.</p> <p>Man kan jo lure på hva hensikten er.</p> <p>Man bør ikke si noe om kjolen hennes.</p>	<p>Vi veit ikkje kvifor dinosaurane forsvann.</p> <p>Ein kan jo lure på kva formålet er.</p> <p>Du bør ikkje seie noko om kjolen hennar.</p>

Vi har **personlege pronomen** både for første, andre og tredje person, og vi har eigne former for eintal og fleirtal. Dei personlege pronomena er dei einaste orda på norsk som har kasusbøying: Dei har både ei subjektsform og ei objektsform. I kolonnen lengst til høgre fører vi opp eigeomsord som høyrer til dei ulike personlege pronomena. Nynorske skrivemåtar er utheva:

TABELL 19: PRONOMEN		Subjektsform	Objektsform	Eigeomsord
Eintal	1. person	eg	meg	min
	2. person	du	deg	din
	3. person	han, ho , det	han, henne, det	hans, hennar
Fleirtal	1. person	vi/me ¹	oss	vår
	2. person	de/dokker ²	dykk/dokker	dykkar/dokkar
	3. person	dei ³	dei	deira

1. fotnote: På nynorsk må vi velje anten «vi» eller «me» som subjektsform i første person fleirtal, vi kan ikkje veksle fram og tilbake mellom dei to formene i den same teksten. Det blir vanlegare og vanlegare å velje «vi», men særleg eldre innbyggjarar på Vestlandet held fast ved «me» når dei skriv.

2. fotnote: Frå august 2012 kan vi omsetje bokmålsordet «dere» til «dokker», utan å tenkje på kva som er subjektsform og objektsform. I skrift møter vi oftast «de» og «dykk».

3. fotnote: På nynorsk er det ikkje mogleg å gjere de/dem-feil, for vi brukar «dei» både som subjektsform og objektsform i tredje person fleirtal.

På bokmål kan vi bruke det personlege pronomenet «den» for å vise til eit hankjønnsord eller eit hokjønnsord. På nynorsk brukar vi pronomenet «**han**» for å vise til hankjønnsord og pronomenet «**ho/henne**» for å vise til hokjønnsord. Pronomenet «**det**» brukar vi likt på bokmål og nynorsk:

- *Ikkje rør fjernkontrollen, **han** er min!*
- *Kan du løfte opp **sykkelen** og låse **han** fast til sykkelstativet?*
- *Veit du noko nytt om **hytta**? I dette veret trur eg ikkje at **ho** står til i morgon.*
- *Har du sett **boka mi**? Eg la **henne** i sekken min ...*
- ***Saka** er vanskeleg, og derfor må vi drøfte **henne** grundig.*
- *Skal bordet stå attmed **vindaug**? Kan vi ikkje heller flytte **det** til kjøkenet?*

I høfleg tiltale brukar vi andre person fleirtal, anten vi vender oss til ein person eller fleire. Bokmålsorda «De», «Dem» og «Deres» heiter på nynorsk «**De**», «**Dykk**» «**Dykkar**». No for tida er det mest i omgang med dei kongelege at vi brukar slike høgtidelege former ...

- *Kan eg hjelpe **Dykk** med skolissene?*
- ***De** må endre frisyreren **Dykkar** snarast råd!*
- *Kan **De** vente til i morgon?*

BESTEMMARORD – DETERMINATIV

Bestemmarord (determinativ) er av dei nye ordklassane. Det er naturleg å dele orda i denne ordklassen inn i fire hovudgrupper:

- eigeomsord («**min**», «**din**», «**sin**», ...)
- peikeord («**denne**», «**dette**», «**desse**»)
- mengdeord (grunntala, artikkelane, «**ingen**», «**nokre**», «**alle**», ...)
- forsterkarane «**eigen**» og «**sjølv**»

Vi bøyer berre nokre av **eigeomsorda** etter kjønn og tal. I denne tabellen har vi utheva dei eigeomsorda som anten er lite brukt eller aldri brukt i bokmålstekstar:

TABELL 20: EIGEDOMSORD		Hankjønn	Hokjønn	Inkjekjønn	Fleirtal
Eintal	1. person	sonen min	dottera mi	barnet mitt	borna mine
	2. person	sonen din	dottera di	barnet ditt	borna dine
	3. person	sonen hans sonen hennar sonen sin	dottera hans dottera hennar dottera si	barnet hans barnet hennar barnet sitt	borna hans borna hennar borna sine
Fleirtal	1. person	sonen vår	dottera vår	barnet vårt	borna våre
	2. person	sonen dykkar/dokkar	dottera dykkar/dokkar	barnet dykkar/dokkar	borna dykkar/dokkar
	3. person	sonen deira	dottera deira	barnet deira	borna deira

Vi plasserer som oftast eigedomsordet etter substantivet på nynorsk («*hundreåret vårt*»), ikkje framfor substantivet («*vårt hundreår*»). Her er fleire eksempel:

Bokmål	Nynorsk
<p><i>Eva, jeg vil gjerne lufte din hund ...</i> <i>Sorry, jeg må vente på min bestemor!</i> <i>Hans høyeste ønske er å se Finnmark.</i></p>	<p>⇒ <i>Eva, eg vil gjerne lufte hunden din ...</i> ⇒ <i>Sorry, eg må vente på bestemora mi!</i> ⇒ <i>Det høgste ønsket hans er å sjå Finnmark.</i></p>

Det er mogleg å bryte hovudregelen som seier at eigedomsordet skal stå etter substantivet, særleg om du vil framheve eigedomsforholdet:

- *Du kan låne **min** stol (men ikkje rektor sin ...)*
- *Eg blir sur om dei har brote seg inn i **vårt** hus (men ikkje i naboen sitt ...)*

Mengdeord

Ein del av **mengdeorda** bøyer vi etter kjønn og tal.

TABELL 21:
MENGDEORD
 + EIGEN

Hankjønn	Hokjønn	Inkjekjønn	Fleirtal
annan	anna	anna	andre
ein	ei	eit	
einkvan	eikor	eitkvart	
ingen	inga	ikkje noko	ingen
kvar	kvar	kvart	
mang ein	mang ei	mangt eit	mange
nokon	noka	noko	nokre, nokon

Her er eksempel på korleis vi kan bruke orda ovanfor saman med substantiv:

- *Eit **anna** råd [inkjekjønnsord] er å plante blomstrane i store krukker.*
- *Brann-trenaren refsa sine **eigne** supporterar [fleirtalsform]*
- *På einkvan måte [hankjønnsord] må det gjerast.*
- *For politiet på Lillehammer er inga **sak** [hokjønnsord] for lita.*
- ***Kvart** år [inkjekjønnsord] dør over 320.000 menneske i arbeidsulukker.*
- ***Mang ein** politiskar [hankjønnsord] kan finne trøyst i songane til Ivar Aasen.*

Nokre eller nokon?

På nynorsk brukar vi «nokre» der engelskmennene brukar «some», når vi veit at det finst fleire av noko. Vi brukar «nokon» der engelskmennene brukar «any», i uttrykk med spørsmål, tvil og nekting:

- ***Nokre** av pensjonistane hadde opplevd orkan før.*
- *Ho såg **nokre** av venene sine i byen.*
- *Det spørst om det kjem **nokon** fleire. [Tvil.]*
- *Lengst ut i havgapet var det ingen som trudde at **nokon** kunne bu. [Nekting.]*
- *Møtte du **nokon** på veg til fotballkampen? [Spørsmål.]*

LYDVERKET

Bokmål og nynorsk skil seg litt frå kvarandre når det gjeld enkelte språklydar. Nedanfor har vi prøvd å systematisere desse skilnadene:

æ ⇒ e

På nynorsk har vi ein del ord som vi skriv med *e* i staden for *æ*. Her er nokre eksempel:

- *å vere, å skjere, å bere* (verb)
- *vêr, lêr, skjær* (substantiv)

å, a, u ⇒ o

På nynorsk har vi fleire ord som vi skriv med *o* i staden for *å, a* og *u*:

- *ein drope, å opne, open, røten, tolmodig*
- *ein song, ei dotter, ein gong, ei stong*
- *eit golv, ei boge, eit hòl, eit skot*

a ⇒ å

Ein del ord som vi skriv med *a* på bokmål, får i staden *å* på nynorsk:

- *frå* (preposisjon)
- *måndag, gåve, oppgåve* (substantiv)
- *låg* (adjektiv)

⇒ j

I ein del nynorskord dukkar det opp ein *j* som ikkje finst i det tilsvarande bokmålsordet:

- *mykje* (adjektiv)
- *ikkje* (adverb)
- *ferje, kyrkje* (substantiv)
- *å fortelje, å selje, å spørje, å velje* (verb)

vn ⇒ mn

På nynorsk har vi ein del ord som vi skriv med *mn* der vi på bokmål skriv med *vn*:

- *jamn* (adjektiv)
- *ein famn, ei hamn, eit namn, ein omn, eit stemne* (substantiv)
- *å hemne, å nemne, å stemne, å utjamne* (verb)

hv ⇒ kv

På bokmål startar dei fleste spørjeorda med *hv*, men denne konsonantforbindinga finst ikkje på nynorsk. Orda startar i staden med *kv*:

- *kva, kvar, kven, kvifor* (spørjeord)
- *kval, kvile, kviskre, kvit* (andre ord)

diftongar

Nynorsk har mange fleire diftongar enn bokmål. Etter den nye rettskrivingsreforma i 2012 er det no obligatorisk også med mange *øy*-diftongar:

- *blaut, fraus, haust, laurdag, laus, raud, skaut*
- *fleire, heim, leike, meir, seie, skeiv, skreik, skreiv*
- *å drøyme, å døy, å gløyme, å gøyme, å høyre, å køyre, å strøyme, ei røyst, ei trøyst, eit øyre, trøytt*

enkeltkonsonantar

Nokre nynorskord har enkeltkonsonant der bokmålsorda har dobbeltkonsonant:

- *ein gut, eit glas, eit tal*
- *søner, føter, røter*

endingane -sam/-leg/-ar

Mange nynorskord endar på *-sam* der bokmålsorda endar på *-som*. På den same måten blir endinga *-lig* ofte til *-leg* på nynorsk:

- *einsam, følsam, hjelpsam, lønsam*
- *dagleg, dårleg, endeleg, eventyrleg, farleg, herleg, valdeleg, vennleg*

Nokre ord som har med yrke eller nasjonalitet å gjere, endar på *-ar* på nynorsk medan dei endar på *-er* på bokmål.

- *bakar, forfattar, fiskar, lærar, skreddar*
- *amerikanar, italiengar, japanar, kinesar*

MINIORDLISTE

BOKMÅL – NYNORSK

adlyde – lystre
 advarsel – åtvaring
 alene – aleine
 allerede – allereie, alt
 anførselstegn – hermeteikn
 annerledes – annleis
 ansatt – tilsett
 antall – tal, mengd
 avgjørelse – avgjerd
 bare – berre
 bedre – betre
 begivenhet – hending
 begravelse – gravferd
 blomst – blomster
 bløt – blaut
 bred – brei
 bruksanvisning – bruksrettleiing
 (et) budskap – (ein) bodskap
 de/dem – dei
 deilig – flott
 dere – dokker/de/dykk
 dessuten – dessutan
 drøm – draum
 drømme – drøyme
 dyp – djup
 egentlig – eigentleg
 eiendom – eigedom
 ellers – elles
 enebolig – einebustad
 enhver – alle
 ensomhet – einsemd
 et – eit
 etter hvert – etter kvart
 flere – fleire
 flom – flaum
 foran – framfor, føre
 forberedelse – førebuing
 forbrytelse – brotsverk
 foreløpig – førebels
 forrige – førre
 fortsatt – framleis
 fortsettelse – framhald
 forutsetning – føresetnad
 for øvrig – elles
 fra – frå
 fremmed – framand
 frihet – fridom
 følelse – kjensle
 gave – gåve
 gjemme – gøyme

BOKMÅL – NYNORSK

grønn – grønn
 gutt – gut
 havn – hamn
 hel – heil
 hellig – heilag
 hennes – hennar
 hensyn – omsyn
 hilse – helse
 hjemme – heime
 hode – hovud
 hun – ho
 huske – hugse
 hva – kva
 hvem – kven
 hver – kvar
 hverandre – kvarandre
 hvilke – kva for nokre
 hvilken – kva for ein/ei
 hvilket – kva for eit
 hvis – viss, dersom
 hvor – kvar, kor, der
 hvordan – korleis
 hvorfor – kvifor
 høst – haust
 høy – høg
 i hvert fall – i alle fall
 ikke – ikkje
 ild – eld
 imidlertid – likevel
 innen – innan
 innerst – inst
 innflytelse – påverknad
 istedenfor – i staden for
 jeg – eg
 jevnaldrende – jamgammal
 kirke – kyrkje
 kjærlighet – kjærleik
 klær – klede
 kun – berre
 lav – låg
 leder – leiar
 lille – vesle
 likeledes – likeins
 lyve – ljuge, lyge
 løpe – springe
 lørdag – laurdag
 løsning – løys(n)ing
 man – ein
 mandag – måndag
 mene – meine

BOKMÅL – NYNORSK

midlertidig – mellombels
 mulighet – sjanse
 navn – namn
 nederst – nedst
 nese – nase
 Norge – Noreg
 nyhet – nyheit
 i nærheten – i nærleiken
 ondskapsfull – vondskapsfull
 oppfinnelse – oppfinning
 oppgave – oppgåve
 oversettelse – omsetjing
 overhodet – i det heile
 regne – rekne
 ren – rein
 rød – raud
 salg – sal
 samme – same
 sammen – saman
 se – sjå
 seier – siger
 selv – sjølv
 selvsagt – sjølvsagt
 si – seie
 siden (adverb) – sidan
 sjelden – sjeldan
 sted – stad
 syk – sjuk
 såkalt – såkalla
 således – såleis
 tall – tal
 tegn – teikn
 tillatelse – løyve
 til tross for – trass i
 tirsdag – tysdag
 tro – tru
 trolig – truleg
 tyveri – tjuveri
 uke – veke
 uten – utan
 utenfor – utanfor
 vann – vatn
 veivalg – vegval
 verken A eller B – korkje A eller B
 videre – vidare
 virke – verke
 ytterst – ytst
 øke – auke
 øyeblikk – ein augneblink
 åpne – opne

NYNORSKE SEIEMÅTAR

Aktiv og passiv

Når subjektet utfører handlinga, har vi ei aktiv verbform. Det blir klart for lesaren kven som handlar. Vi brukar passiv når vi ikkje veit kven som handlar, eller når det ikkje er viktig kven som handlar.

Aktiv	Passiv
<p>⇒ Det er viktig at <u>vi følger</u> regelverket.</p> <p>⇒ <u>Elevane må levere</u> inn søknadene før fristen.</p> <p>⇒ <u>Dei tilsette skal låse</u> ytterdøra når dei går.</p>	<p>Det er viktig at regelverket blir fulgt.</p> <p>Alle søknadene må leverast inn før fristen.</p> <p>Ytterdøra skal låsast når ein går.</p>

På bokmål kan ein uttrykkje passiv utan å bruke hjelpeverb (*Kjøkkenet gjøres rent hver tirsdag.*)

På nynorsk må vi alltid bruke **hjelpeverb** for å uttrykkje passiv. Anten brukar vi ei form av *bli/verte*, eller så brukar vi eit modalt hjelpeverb (*skal/skulle, vil/ville, kan/kunne, må/måtte, bør/burde*) og legg til **-ast** til stammen av verbet.

- Kjøkenet **blir gjort** rent kvar tysdag.
- Ingen **blir straffa** om eg får pengane mine tilbake.
- Bilen **vart reparert** på verkstaden like sør for Otta.
- Golvet **skal vaskast** med mopp.
- Rekningane **bør betalast** på forskot.

Substantivsjuke

I bokmål kan vi finne litt tunge og substantivrike formuleringar som ligg langt frå kvardagspråket. Når vi skriv nynorsk, går vi oftare rett på sak og brukar fleire verb:

Bokmål	Nynorsk
<p><i>Tillatelsen har en varighet på tre år.</i></p> <p><i>Vi skal gjøre en vurdering av forslaget.</i></p> <p><i>Georg, gå inn i ein dialog med partane!</i></p> <p><i>Elevene får økte kunnskaper om emnet.</i></p> <p><i>Det er viktig å tilstrebe en felles forståelse.</i></p>	<p>⇒ <i>Løyvet gjeld i tre år.</i></p> <p>⇒ <i>Vi skal vurdere forslaget.</i></p> <p>⇒ <i>Georg, snakk med partane!</i></p> <p>⇒ <i>Elevane lærer meir om emnet.</i></p> <p>⇒ <i>Det er viktig at vi forsøker å bli einige.</i></p>

Samansette verb

Der bokmål har fast samansetning, har nynorsk har ofte laust samansette verb:

Bokmål	Nynorsk
<p><i>Råttassen fra Arsenal ble utestengt i tre kamper.</i></p> <p><i>Regjeringen skal snart fremlegge et lovforslag.</i></p> <p><i>Skal vi underskrive her?</i></p> <p><i>Stortinget i Norge tilsvarer Riksdagen i Sverige.</i></p> <p><i>Jeg frasier meg alt ansvar for klubben.</i></p> <p><i>Forlaget utga tre praktbøker i fjor.</i></p>	<p>⇒ <i>Råttassen frå Arsenal blei stengd ute i tre kampar.</i></p> <p>⇒ <i>Regjeringa skal snart leggje fram eit lovforslag.</i></p> <p>⇒ <i>Skal vi skrive under her?</i></p> <p>⇒ <i>Stortinget i Noreg svarer til Riksdagen i Sverige.</i></p> <p>⇒ <i>Eg seier frå meg alt ansvaret for klubben.</i></p> <p>⇒ <i>Forlaget gav ut tre praktbøker i fjor.</i></p>

RETTSKRIVINGSREGLAR

Å eller og?

- ✓ Vi kan bruke desse to hovudreglane:

- ❶ Infinitivsmerket **å** kan berre stå framfor eit verb i infinitiv:

*Han liker **å** lese. Ho kjem til **å** klare det.*

- ❷ Bindeordet **og** står mellom ord og setningar av same type:

*Han les **og** skriv.*

(to verb i presens)

*Dei kan hoppe **og** danse.*

(to verb i infinitiv)

*Både huset **og** garasjen var nymåla.*

(to substantiv)

*Ein gammal **og** hjulbeint mann kom gåande.*

(to adjektiv)

*Caroline kan syngje, **og** Zygis kan danse.*

(to setningar)

- ✓ Dessutan brukar vi bindeordet **og** når vi gjer to ting samstundes:

*Han vart ståande **og** glo. Han vart sitjande **og** ete potetgull.*

- ✓ **Fortidsprøva:** Dersom vi er i tvil om vi skal skrive **å** eller **og**, kan vi bruke fortidsprøva. Då set vi verba i fortid: «*Dei dansar **og** ler*» blir i fortid til «*dei dansa **og** lo*». Vi ser at det er rett å plassere **og** mellom verba. «*Vi liker **å** prate*» blir i fortid til «*vi likte **og** pratet*». Dette gir inga meining, og vi må bruke infinitivsmerket **å**.

- ✓ **PS:** Etter ord som «prøve», «forsøke», «begynne», «starte» og «slutte» skal det ofte vere ein **å** + infinitiv:

*Malene prøvde **å** setje punktum på rett plass.*

*Eg forsøkte **å** smiske med læraren.*

*Vi begynte **å** lese eit nytt kapittel.*

*Laga skulle starte **å** spele klokka fire.*

*Femåringen ville slutte **å** sjå på barne-tv.*

Da/då eller når?

- ✓ Lær deg denne hugseregelen: «Den gongen då, kvar gong når»

- ✓ Når noko hender fleire gonger, eller om noko skal hende i framtida, brukar vi **når**:

*Han et frukost kvar dag **når** han står opp.*

(gjentaking)

*Kvar gong **når** han gjekk aleine til skulen, fekk han dynk.*

(gjentaking – fortid)

***Når** eg blir atten år, skal eg drikke som eit svin.*

(framtid)

***Når** eg er ferdig med tiande klasse, kjem eg til å sakne norsklæraren.*

(framtid)

«Vennane hans» eller «vennane sine»?

- ✓ Om Alexander og Mustafa står og skryt til kvarandre om kor gode vennar dei har, skryt Alexander då av «vennane sine» eller «vennane hans»? Rett svar: Alexander skryt av «vennane sine»! (Om Alexander skryt av «vennane hans», skryt han av vennane til Mustafa!)

Enkel eller dobbel konsonant?

✓ Her er hovudreglane for bruken av enkel og dobbel konsonant:

- 1 Vi skriv enkel konsonant *etter lang vokal*.
- 2 Vi skriv oftast dobbel konsonant *etter kort vokal*

Enkel konsonant	Dobbel konsonant
å tape	å tappe
å luke	å lukke
våt	ein vott
pen	ein penn
høg	(eg) høgg
eg	eit egg

- 3 Vi får *aldri dobbel m* i slutten av eit ord sjølv om det er kort vokal:
lam – lammet, kam – kammen
- 4 Det er alltid to l-ar i *alltid*, og aldri to l-ar i *aldri*.
- 5 Dobbel konsonant blir *forenkla* når det kjem ny konsonant etter:
ein nøkkel – nøkkelen – fleire **nøklar** – alle **nøklane**
å minne – minner – **minnte** – har **mint**
å treffe – treffer – **trefte** – har **treft**
trygg – **trygt** – trygge

NB: I samansette ord følgjer vi ikkje regelen ovanfor: *takknemleg, inngang, alltid*

NB2: Orda «*visste*», «*visst*» og «*fullt*» følgjer heller ikkje regelen ovanfor. Grunnen til det er at vi ikkje skal forveksle desse orda med andre ord.

Orddeling og særskriving

✓ Når det er for liten plass på ei linje, må vi stundom dele ord. Det må gjerast på rett måte!

- 1 Vi deler samansette ord mellom *dei ulike ledda*:
skule-dag, tann-lege, trafikk-lys, halv-vegs, tru-fast, køyre-tøy
- 2 Vi deler orda slik at *éin konsonant* går til den nye linja:
appel-sin, fly-te, bru-ke, ha-ge, sko-gen
- 3 Vi kan også dele orda *før bøyingsendinga*:
skog-en, hus-et
- 4 Vi deler aldri ordet inne i en lyd [pens-jonist]. Det rette er pen-sjonist eller pensjo-nist
- 5 Ein vanleg feil mange gjer, er å setje inn mellomrom i ord som ikkje skal delast:
kjempebra (gale: kjempe bra) vaskeklut (gale: vaske klut)
tohjulssykkel (gale: tohjuls sykkel) sykkel verkstad (gale: sykkel verkstad)
- 6 Nokre ord skiftar tyding om dei blir delte i to:
Alt for freden! Altfor små sko!
Eg står *over alt* og alle. Lukta er *overalt*.

Stor eller liten forbokstav?

- 1 Vi set alltid stor forbokstav etter punktum og også etter kolon om det kjem ei heilsetning bak:
Jentene drog på diskotek. Der dansa dei og mora seg.
Ei av jentene gjekk bort til ein gut og sa: Skal vi danse?
- 2 Vi skriv stor forbokstav i *eigennamn*:
Zander, Louise, Gildeskål, Glomma, Sverige, Syden, Norden, Vinter-Noreg
- 3 Vi skriv liten bokstav i *fellesnamn*:
båt, hund, skip, orkan
- 4 Vi skriv stor bokstav i høflege tiltalepronomen og i «Stortinget» og «Noregs Lover»:
De, Dykk, Dykkar, Dykkar Majestet
- 5 Vi skriv liten forbokstav i *namn på stillingar, titlar, osv.:*
statsministeren, kong Harald, inspektør Eliassen, vaktmeister
- 6 Vi skriv liten bokstav i *namn på dagar, månader og høgtider:*
Vi kom til hytta **t**ysdag 12. **a**ugust, nokre dagar etter **o**lsok.

Korleis skal vi setje komma?

- 1 **Komma mellom to sideordna setningar**
*Tobias spelar fotball, og Catharina køyrer telemark
Dei sa at Emilie skulle stå i mål, for det hadde ho gjort før.*
- 2 **Alltid komma etter ei leddsetning som står først i heilsetninga**
*Da konserten var over, gjekk dei heim.
Dersom du trener mykje, blir du sterk.
Etter kvart som Pamela vart eldre, fekk ho meir og meir appelsinhud.*
- 3 **Komma etter ei som-setning**
William som jobbar på bensinstasjonen, er flink til å reparere bilar.
- 4 **Komma framfor ei unødvendig leddsetning**
*William, som jobbar på bensinstasjonen, er flink til å reparere bilar.
Dei kom fram til hytta klokka ni, akkurat som venta.*
- 5 **Komma ved opprekning**
*På torget hadde han kjøpt jordbær, eple, appelsinar og plommer.
Dei fekk kaffi, kaker, bollar og brus.*
- 6 **Komma ved svarord, tiltaleord og utrop**
*«Ja, dette må du verkeleg lære.»
– Nei, det kan du banne på at eg ikkje vil!
No må du skunde deg, Kari!
– Au, det gjer vondt!*
- 7 **Komma ved direkte tale**
«Det er ingenting eg heller vil», sa Morten då han fekk ordre om å gjere matteleksene.

FORVEKSLINGSORD

– ORD SOM STAVEKONTROLLEN IKKJE TEK

Orda i den venstre kolonnen har lovleg skrivemåte, men tyder kanskje noko anna enn det du trur ... I mange tilfelle bør du velje bort skrivemåten i venstre kolonne og velje skrivemåten i høgre kolonne.

NB: Skriv du i Word, kan du bruke søk-og-erstatt-funksjonen for å rette opp feil i teksten din!

arma (verb, "gjere maktlaus")	eller	armane (hankjønnsord, b.f. fleirtal)
ble (infinitiv, "bla i ei bok")	eller	blei (preteritum av <i>å bli</i>)
brett (inkjekjønnsord, ub.f.)	eller	breitt (adjektiv)
brøyt (imperativ av <i>å brøyte</i>)	eller	braut (preteritum av <i>å bryte</i>)
de (pronomen, 2. person fleirtal)	eller	dei (pronomen, 3. person fleirtal)
dekka (inkjekjønnsord, b.f. fleirtal)	eller	dekte (preteritum av <i>å dekkje</i>)
disse (infinitiv, "gyngje att og fram")	eller	desse (peikeord)
dokke (hokjønnsord, ub.f. eintal)	eller	dokker (pronomen, 2. person fleirtal)
dom (hankjønnsord, ub.f. eintal)	eller	dei (pronomen, 3. person fleirtal)
eiter (inkjekjønnsord, "svidande væske")	eller	etter (preposisjon)
eksemplar ("han stal eit eksemplar av boka")	eller	eksempel ("vi står fram som gode eksempel")
en (fransk småord)	eller	ein (artikkel, hankjønn)
et (imperativ av <i>å ete</i>)	eller	eit (artikkel, inkjekjønn)
falt (adjektiv)	eller	fall (preteritum av <i>å falle</i>)
fant (hankjønnsord, ub.f. eintal)	eller	fann (preteritum av <i>å finne</i>)
flaut (preteritum av <i>å flyte</i>)	eller	flau/flautt/flaue (adjektiv)
fløy (hokjønnsord, ub.f. eintal)	eller	flaug (preteritum av <i>å fly</i>)
frem (imperativ av <i>å fremje</i>)	eller	fram (retningsadverb)
funnet (inkjekjønnsord, b.f. eintal)	eller	funne (perfektum av <i>å finne</i>)
gang (hankjønnsord, "korridor")	eller	gong (hankjønnsord, som i "ein gong i 2014")
gleda (hokjønnsord, b.f. eintal)	eller	gledde (preteritum av <i>å glede</i>)
ham (hankjønnsord, ub.f. eintal)	eller	han (pronomen, 1. person eintal, sub./obj.)
heit (adjektiv)	eller	heitte (preteritum av <i>å heite</i>)
holde (infinitiv, "få hold")	eller	halde (infinitiv, synonymt med "ha grep rundt")
hove (perfektum av <i>å hevje</i>)	eller	hovudet (inkjekjønnsord, b.f. eintal)
hun (hankjønnsord, "bjørnunge")	eller	ho (pronomen, 3. person eintal)
huskar (hankjønnsord, synonymt med <i>tenar</i>)	eller	hugsar (presens av <i>å hugse</i> , "minnast")
høy (inkjekjønnsord, ub.f., "tørka gras")	eller	høg (adjektiv)
kjem (presens av <i>å kome</i>)	eller	kom (preteritum av <i>å kome</i>)
komma (inkjekjønnsord, ub.f.)	eller	kome (infinitiv)
kviste (infinitiv, "å skjere vekk kvister")	eller	visste (preteritum av <i>å vite</i>)
lata (kløyvd infinitiv, <i>å late/lata</i>)	eller	lét (preteritum av <i>å late</i>)
lav (inkjekjønnsord, "plantart")	eller	låg (adjektiv)
leda (adjektiv)	eller	leidde (preteritum av <i>å leie</i>)

lekte (hokjønnsord, "langt trestykke")	eller	leika/leikte (preteritum av <i>å leike</i>)
leste (infinitiv, "å utvide sko på ein leist")	eller	las (preteritum av <i>å lese</i>)
lette (adjektiv, fleirtalsform)	eller	leita/leitte (preteritum av <i>å leite</i>)
lærer (presens av <i>å lære</i>)	eller	lærar (hankjønnsord, ub.f. eintal)
løp (inkjekjønnsord, ub.f.)	eller	sprang (preteritum av <i>å springe</i>)
løyp (imperativ, "gje eit oppkok")	eller	sprang (preteritum av <i>å springe</i>)
løys (imperativ av <i>å løyse</i>)	eller	laus (adjektiv)
man (inkjekjønnsord, "hestehår")	eller	ein (ubunden pronomen)
mitt (eigedomsord, til inkjekjønnsord)	eller	midt (adjektiv)
nesa (inkjekjønnsord, b.f. fleirtal)	eller	nasen (hankjønnsord, b.f. eintal)
pleiar (hankjønnsord, ub.f. eintal)	eller	plar (presens av <i>å pla</i> , "ha for vane")
regnar (presens av <i>å regne</i> , "fell som regn")	eller	reknar (presens av <i>å rekne</i> , "telje")
rekna (preteritum av <i>å rekne</i> , "talde")	eller	regna (preteritum av <i>å regne</i> , "fall som regn")
sank (imperativ av <i>å sanke</i> , "å plukke/samle")	eller	sokk (preteritum av <i>å søkke</i> , "sige")
sat (preteritum av <i>å sitje</i>)	eller	sette (preteritum av <i>å setje</i>)
savne (adjektiv)	eller	sakne (infinitiv, synonymt med "vere utan")
si (inkjekjønnsord, "laus tråd av kuhår")	eller	seie (infinitiv, "å uttale/hevde/fortelje")
sida (hokjønnsord, b.f. eintal)	eller	sidan (tidsadverb)
skaua (substantiv, "forhud på lemen til hest")	eller	skogen (hankjønnsord, b.f., eintal)
skule (substantiv, ub.f., eintal)	eller	skulle (preteritum av <i>å skulle</i>)
skvetta (preteritum, "gav frå seg væske")	eller	skvatt (preteritum, "fekk ein støkk")
spille (infinitiv, "å sløse bort")	eller	spele (infinitiv, "drive med ball; vedde")
spist (adjektiv, "som har brodd; kvas")	eller	ete (perfektum av <i>å ete</i>)
sto (substantiv, "kvileplass for krøter")	eller	stod (preteritum av <i>å stå</i>)
så (adverb, "slik; på den måten")	eller	såg (preteritum av <i>å sjå</i>)
tel (substantiv, "fin ull på sauen")	eller	til (preposisjon)
rette (hokjønnsord, "krangel, munnhogger")	eller	trøytt (adjektiv, fleirtalsform, "slitne")
tro (substantiv, "avlangt kar")	eller	tru (inf., "lite på" eller substantiv, "overtydning")
tross (substantiv, "militært utstyr")	eller	trass (preposisjon, "likevel")
turte (substantiv, "korgblomstra plante")	eller	torde (preteritum av <i>å tore</i> , "å våge")
vart (preteritum av <i>å verte</i> , "å bli")	eller	var (preteritum av <i>å vere</i>)
veske (hokjønnsord, ub.f. eintal, "pose/taske")	eller	væske (hokjønnsord, "flytande stoff")
virka (inkjekjønnsord, b.f. fleirtal)	eller	verka (preteritum av <i>å verke</i>)
viste (preteritum av <i>å vise</i>)	eller	visste (preteritum av <i>å vite</i>)
vokse (infinitiv, "å stryke voks på")	eller	vakse (perfektum av <i>å vekse</i> , "å bli større")
vær (substantiv, "hamn ved havet")	eller	vêr (substantiv, "hannedyr av sau; vind/nedbør")
vårast (verb, "bli vår; avslutte vinteren")	eller	vår (eigedomsord)
øst (adjektiv, inkjekjønnsform, "oppskaka")	eller	aust (adverb, "i austleg retning")
øyane (hokjønnsord, b.f., fl., "landområde")	eller	auga (inkjekjønnsord, b.f., fleirtal, "synsorgan")
årane (hankjønnsord, b.f. fl., "roreiskap")	eller	åra (inkjekjønnsord, bf., fl., "tidsperiodane")

SPRÅKSJEKKEN

- Eg har sjekka at dei aller fleste **hankjønnsorda** sluttar på **-ar** og **-ane** i fleirtal.
Eksempel: gutar, amerikanarar, sjåførane, stolane
- Eg har sjekka at dei aller fleste **hokjønnsorda** sluttar på **-er** og **-ene** i fleirtal.
Eksempel: jenter, vesker, hyttene, bøkene
- Eg har sjekka at **inkjekjønnsorda** er utan ending i ubunden form fleirtal, og at dei sluttar på **-a** i bunden form fleirtal.
Eksempel: fleire eple, fleire menneske, alle husa, alle landa
- Eg har sjekka at eg har brukt **s-genitiv** berre i samband med eigennamn og i faste uttrykk.
Eksempel: Frankrikes president, i manns minne
- Eg har sjekka at eg har brukt **dobbel bestemming** der det er mogleg.
Eksempel: den største bilen (vår største bil), sofakroken min (min sofakrøk)
- Eg har sjekka at ingen av verba sluttar på **-et** i preteritum.
Eksempel: hoppet (skriv «hoppa»), kastet (skriv «kasta»)
- Eg har sjekka at dei verba som sluttar på **-a** i preteritum (**a-verba**), sluttar på **-ar** i presens.
Eksempel: I går handla eg inn maten. Det er alltid eg som handlar inn maten.
- Eg har sjekka at dei verba som sluttar på **-e** i preteritum (**e-verba**), sluttar på **-er** i presens.
Eksempel: I går kjøpte eg ei avis. Eg kjøper ei avis kvar einaste dag.
- Eg har sjekka at dei aller fleste **adjektiva** sluttar på **-are** i komparativ og på **-ast** i superlativ.
Eksempel: Ho blir sterkare og vakrare. Ho er alt no den sterkaste og vakraste.
- Eg har stilt inn **stavekontrollen** på nynorsk og undersøkt dei orda som stavekontrollen reagerer på. Dessutan har eg brukt **ordliste** og slått opp ord som eg er usikker på.